

Avdelningen för systemanalys och statistik
Enheten för energimarknader
Caroline Carlstrand Nyberg
016-544 23 41
caroline.carlstrandnyberg@energimyndigheten.se

Klimat- och näringslivsdepartementet

Informationsklass: K0

Yttrande angående ett förändrat regelverk för framtidens el- och gasnät

Sammanfattning

- Energimyndigheten tillstyrker i huvudsak förslagen då en anpassning av el- och naturgaslagen till gällande EU-lagstiftning är nödvändig. Energimyndigheten bedömer att utredningens slutsatser gällande vilka lagtexter som måste utgå eller ändras är korrekta, utifrån att nätmyndighetens exklusiva befogenheter, såsom uttryckt i EU-lagstiftning, inte får inskränkas.
- Energimyndigheten vill understryka vikten av att nätbolagen i omställningen av energisystemet möter tydlighet, långsiktiga spelregler och ges incitament att investera långsiktigt och proaktivt.
- Energimyndigheten delar utredningens slutsats att en slopad reglering gällande avgiftsreducering för mikroproduktion är korrekt utifrån perspektivet att en sådan skrivning i ellagen inkräktar på Energimarknadsinspektionens exklusiva befogenheter. Till följd av detta förordar Energimyndigheten att en transparent utfasning sker och att en övergångsbestämmelse införs. Under samma period bör det samlade stödet och en eventuell kompensation utredas för att säkerställa att rätt investeringsförutsättningar finns för en fortsatt utbyggnad av mikroproduktion.
- Energimyndigheten föreslår att Energimarknadsinspektionen ges i uppdrag att utreda en ändamålsenlig nätnyttoersättning som speglar det samhällsekonomiska värde som elproduktionen bidrar med i enlighet med vad som föreslås i *Fjärr- och kraftvärmestrategin*¹.
- Energimyndigheten avstyrker förslaget att medel ska tas från 1:4 för att finansiera utredningens förslag.

---

¹ Energimyndigheten, Förslag till fjärr- och kraftvärmestrategi, [Fjärr- och kraftvärmestrategi \(energimyndigheten.se\)](#) (hämtad 2024-01-15)

Energimyndighetens ställningstagande

Energimyndigheten tillstyrker i huvudsak utredningens förslag utifrån att nätmyndighetens exklusiva befogenheter, såsom uttryckt i EU-lagstiftning, inte får inskränkas. Det huvudsakliga syftet med förslagen i utredningen är att tillse att tillsynsmyndigheten kan agera oberoende och utan påtryckningar från politiska organ eller andra intressen. Utredningen visar på ett flertal relevanta ändringar i ellagen och naturgaslagen för att säkerställa att svensk lagstiftning i enlighet med detta är förenlig med EU:s rättsakter.

Energimyndigheten, i likhet med många andra bedömare, är överens om att vi står inför en omställning där elbehovet kan fördubblas redan inom 10–20 år bland annat till följd av stora industrisatsningar, exempelvis gällande vätgas som har aviserats. Utmaningarna för att möta det ökade elbehovet är flera och behovet av utbyggnad av infrastruktur i form av el- och gasnät är centralt. El- och gasnätsföretagen behöver ges möjlighet att agera proaktivt och för att möjliggöra investeringarna behövs långsiktiga spelregler. Tydlighet, förutsägbarhet och utrymme för att göra proaktiva investeringar krävs. Regelverkens påverkan på aktörerna ska inte underskattas. Styrning som understödjer de energipolitiska målen och som faciliterar omställningen kommer att behövas. Energimyndigheten vill därför understryka vikten av att ha omställningen i åtanke när förslagen implementeras.

Energimyndigheten delar utredningens slutsats att lagen om särskilt investeringsutrymme bör tas bort utifrån att den inkräftar på Energimarknadsinspektionens exklusiva befogenheter. Energimarknadsinspektionens övervägande vid framtida reglering i föreskrifter och bedömning gällande överrullning av underskott i förhållande till intäktsramen bör vägas mot nätbolagens behov och möjlighet att ta lån för att finansiera investeringar eller alternativet att de avstår investering i en tid då investeringarna behöver öka för att klara omställningen. I intäktsregleringen är det viktigt att säkerställa att företagen ges tydlighet, förutsättningar att agera långsiktigt och proaktivt för att möjliggöra omställningen samt att rätt incitament till att bygga elnät ges.

Vidare delar Energimyndigheten utredningens bedömning att paragraferna i ellagen som är styrande gällande reducerad eller slopad avgift för mikroproducenter inkräftar på Energimarknadsinspektionens exklusiva befogenheter. De föreslagna ändringarna gällande avgiftsreducering vid anslutning och undantag från avgift för överföring får dock konsekvenser för småskalig elproduktion. Beroende på genomförande av förslaget riskerar det att ge försämrade ekonomiska förutsättningar för de anläggningar som idag nyttjar undantaget och få betydande påverkan på framtida investeringsförutsättningar för mindre producenter. I stor utsträckning är det villaägare med solpaneler och andra mindre producenter av förnybar el som berörs. Som anges i konsekvensutredningen förväntas situationen för befintliga och framtida småskaliga elproducenter påverkas markant av utredningens förslag. Det finns också en risk att kommande och befintliga anläggningar kommer att nyttjas

mindre effektivt om de måste betala en avgift för att mata ut elproduktionen på nätet.

Utredningen argumenterar för ett borttagande av reducerade eller slopade avgifter utifrån att det kan leda till en suboptimering genom att solparker byggs med installerad effekt under gränsvärdet 1500 kW enkom för att undvika avgift. Eller att solceller delas upp i flera anläggningar i stället för att tillsammans bilda en anläggning för att på det viset undkomma avgift. Energimyndigheten delar utredningens syn att det föreligger en risk för suboptimering. Dessutom menar Energimyndigheten att kundkollektivet ska mötas av objektiva avgifter. All typ av inverkan där stöd eller undantag tas bort behöver ske genom en transparent utfasning. Eftersom förändringen föreslås träda i kraft redan 2025 är lämpliga övergångsbestämmelser önskvärda. Det samlade stödet och eventuell kompensation för förslagen förändring bör utredas för att säkerställa att rätt investeringsförutsättningar finns för en fortsatt utbyggnad av mikroproduktion.

Energimyndigheten delar utredningens bedömning att bestämmelsen i ellagen som är styrande gällande ersättning för nätnyttan inkräktar på Energimarknadsinspektionens exklusiva befogenheter. En justering av ellagen enligt detta påverkar inte Energimarknadsinspektionens rätt att utfärda föreskrifter gällande ersättning för nätnyttan. Energimyndigheten föreslår att Energimarknadsinspektionen får i uppdrag att utreda en ändamålsenlig nätnyttoersättning som återspeglar den samhällsekonomiska nytta som elproduktionen bidrar med i enlighet med vad som föreslås i *Fjärr- och kraftvärmestrategin*².

Energimyndigheten tillstyrker att ett skyndsamhetskrav införs i domstolsförfarandet och att sammansättningen av ledamöter ändras så att det finns två ledamöter som är ekonomiska experter i mål gällande intäcksreglering av el- och gasnät.

Utredningen gör bedömningen att den ökade offentligfinansiella kostnaden till följd av förslagen uppgår till cirka 10 miljoner kronor årligen. Utredningen föreslår att finansiering ska tas från anslag 1:4 Energiforskning. Energimyndigheten har i publikationen *Strategisk prioritering inom energiforskning och innovation*³ tidigare framfört att forskningsanslaget behöver öka. Energimyndigheten avstyrker därför utredningens förslag att medel tas ifrån energiforskningsanslaget.

Gällande förslagen på ändringarna i reglering av naturgas har Energimyndigheten inte några specifika synpunkter.

---

² Energimyndigheten, Förslag till fjärr- och kraftvärmestrategi, [Fjärr- och kraftvärmestrategi \(energimyndigheten.se\)](#) (hämtad 2024-01-15)

³ [strategisk-prioritering-inom-energiforskning-och-innovation---energimyndighetens-foi-for-en-hallbar-omstallning-2023-10-31.pdf](#) (hämtad 2024-1-18)

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Robert Andréén. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningschefen Gustav Ebenå, chefsjuristen Rikard Janson samt enhetschefen Maria Westrin. Föredragande har varit handläggaren Caroline Carlstrand Nyberg.

Robert Andréén

Caroline Carlstrand Nyberg